

บทบาทของไทยเกี่ยวกับเขมรในรัชกาลที่ ๓ และรัชกาลที่ ๔

(The Role of Thailand Regarding Cambodia

In the Reign of King Nang Klao and King Mongkut 1824-1868)

โดย

นางสาว อิตา จันทประยูร อ.ม.

วิทยานิพนธ์

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญาโท

ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกวิชาประวัติศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๑๐

116-001

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วน
ประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

นาง *[Signature]*

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

..... *[Signature]* ประธานกรรมการ

..... *[Signature]* กรรมการ

..... *[Signature]* กรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

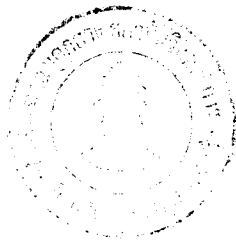
อาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัย

[Signature]

วันที่..... ๒๙ เดือน..... พฤษภาคม..... พ.ศ..... ๒๕๑๐.....

T15834566

บทคัดย่อ

ญวน เป็นปัญหาสำคัญสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเขมร การที่ญวน เริ่มมีอำนาจขึ้นตั้งแต่ปลายสมัยรัชกาลที่ ๑ ทำให้นโยบายของไทยต่อดินแดนซึ่งไทยถือว่าเป็นประเทศราชทางแถบนี้เปลี่ยนแปลงไป ไทยเริ่มใช้อิทธิพลเข้าครอบคลุมเขมรในทางปฏิบัติด้วย เพื่อคสนอำนาจของญวนคั้งนั้นในรัชกาลที่ ๒ ไทยจึงดำเนินการทางทหาร เข้าครอบครองดินแดนบางส่วนของเขมรคั้งแต่นั้นเป็นต้นมา—ความสำคัญของเขมรจึงเพิ่มขึ้นทุกที แต่เดิมไทยเคยถือว่าเขมรเป็นประเทศราช ซึ่งจะคงส่งบรรณาการให้ไทยเท่านั้น แต่ต่อมาเขมรกลายเป็นประเทศกึ่งชนระหว่างไทยและญวน สงครามระหว่างไทยและญวน (พ.ศ. ๒๓๗๔ — ๒๓๘๘) ทำให้ไทยมีอำนาจเหนือเขมรอย่างเต็มที่ จนกระทั่งถึงรัชกาลที่ ๔ เมื่อฝรั่งเศสแผ่ลัทธิจักรวรรดินิยมเข้ามาในคาบสมุทรมอินโดจีน ฝรั่งเศสอ้างสิทธิของญวนเพื่อเข้าครอบครองเขมร ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเขมรแต่เดิมอันเป็นลักษณะที่ประเทศย่อยอำนาจกว่าคือเขมร ต้องการความช่วยเหลือจากไทยให้พ้นเงื้อมมือของญวนและหวังจะรักษาอธิปไตยของตนไว้ในทุกวิถีทางนั้นได้เปลี่ยนแปลงทั้งสองประเทศคือทั้งไทยและเขมรต่างต้องดำเนินนโยบายเพื่อรักษาความปลอดภัย และหลีกเลี่ยงให้พ้นเงื้อมมือของประเทศตะวันตกอีกด้วย ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้ จึงควรได้รับการพิจารณาโดยคำนึงถึงผลประโยชน์และทัศนคติของแต่ละฝ่าย อันจะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจของ ไทยและเขมร ทั้งในระยะเวลาอันนั้นและในปัจจุบันนี้ด้วย ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์นี้ผู้เขียนได้ยึดถือหลักขั้นมูลฐานคือ รวบรวมหลักฐานจากแหล่งต่าง ๆ เทาที่จะสามารถหาได้เกี่ยวกับเรื่องนี้ แล้วจึงนำหลักฐานนั้นมาเทียบเคียงหาความแตกต่างและความเหมือนกัน ในบางกรณีหลักฐานที่ไ้มานั้นอาจขัดต่อความเชื่อถือบางประการอันเคยเชื่อกันอยู่แล้วก็ได้แสดงไว้ให้เห็น จากผลการค้นคว้าพอสรุปว่า ไทยไม่เพียงแต่พยายามมีบทบาทเหนือเขมรเพื่อรักษาความปลอดภัยของตนเท่านั้น แต่ยังมีคิถือว่าเขมรเป็นดินแดนของไทย แม้เมื่อจำเป็นต้องเสียเขมรส่วนใหญ่ให้ฝรั่งเศสในสมัยรัชกาลที่ ๔ ไป ไทยก็ยังพยายามควบคุมเสียมรวฐพระตะบองไว้ในอำนาจต่อไปอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อยืนยันว่าหลักฐานฝ่ายไทยในการเป็นเจ้าอธิราชเหนือเขมร มีน้ำหนักมากกว่าสิทธิของญวนซึ่งฝรั่งเศสใช้เป็นข้ออ้าง เพื่อเข้ามาเกี่ยวข้องกับเขมรในขณะที่ฝรั่งเศสมีอำนาจเหนือญวนแล้ว

Abstract

Vietnam is the main problem when considering the relationship between Thailand and Cambodia. The fact that Vietnam became more powerful at the end of the reign of King Rama I posed a threat to Thailand. It caused a change in Thai policy towards tributary states in this area. Thailand managed to exercise influence on these states in order to neutralize the Vietnamese power. During the reign of King Rama II Thailand annex^{ed} several Cambodian border provinces by means of military force. Cambodia, being once a Thai tributary state which had to send tribute to Thailand, became more important than before. It happened to be a buffer state between Thailand and Vietnam. Thailand's efforts to regain the upper hand in Cambodia were not immediately successful. They were finally successful after the Thai - Vietnamese War (1831 - 1845). This war gave Thailand full control of suzerainty in Cambodia until the reign of King Mongkut when France's colonial activity expanded into the Indochinese peninsula. France claimed that she was the heir to the Vietnamese suzerainty status regarding Cambodia. With French expansion the Thai - Cambodian relationship was forced to change. Cambodia, the weaker of the two countries, needed Thai protection from Vietnam, and yet, also wished to maintain her unity in every way. Both countries had to work out a policy enabling them to maintain their security and resist Western power. The facts concerning these subjects should be considered with regard to the self - interest and attitudes of each side at that time, in order to facilitate judging the attitudes of both sides at the present time. As for the research done

for this thesis, it depended on one basic rule -- that was to collect as many sources as possible from various places to compare them to find out the differences and resemblances between them. In some cases, protests against former beliefs, found in various sources, are expressed in the thesis. It can be concluded from the research that Thailand not only attempted to gain complete control of Cambodia to maintain the security of the country, but also regarded the land of Cambodia as Thailand's rightful property. Even when it was necessary to abandon her claim over Cambodia and to lose the main part of Cambodia to France in the reign of King Mongkut, Thailand still attempted to retain control of Siemrap and Battambang. This research was done in order to confirm that, according to Thai sources, Thai suzerainty in Cambodia was more convincing than that of Vietnam which France claimed as her own.

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อ		๖
บทนำ		๗
บทที่		
๑. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเขมรสมัยกรุงธนบุรี - สมัยรัชกาลที่ ๒		๑
๒. สงครามระหว่างไทยและญวนเพื่อครอบครองเขมรในสมัยรัชกาลที่ ๓		๒๓
๓. เขมรในสมัยรัชกาลที่ ๔		๕๓
๔. การแย่งชิงราชบัลลังก์ของฝรั่งเศสในคาบสมุทรมอินโดจีน		๑๔๔
๕. ความบาดหมางระหว่างไทยและฝรั่งเศสเกี่ยวกับปัญหาเขมร		๑๖๓
ภาคผนวก		๑๘๕
รายชื่อหนังสือและบทความที่อ้างถึง		๒๐๖

